

Poslijediplomski doktorski studij u području humanističkih znanosti
Polje: arheologija

ARHEOLOGIJA ISTOČNOG JADRANA
vodič kroz studij

Odjel za arheologiju
Zadar, 2017.

I. UVOD

Arheologija je znanost zamjetne tradicije u Hrvatskoj. Istaknula je niz europski značajnih stručnjaka i dosegla visok stupanj razvoja koji se iskazuje kroz sveučilišnu nastavu, terenska istraživanja, kabinetski rad, muzeološku i konzervatorsku djelatnost te kroz izdavačke aktivnosti. Jedno od žarišta djelatnosti jest i sveučilišni odjel u Zadru.

U skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju, poslijediplomski doktorski studij jest završni stupanj obrazovanja kojim student stječe uvjete za samostalan znanstveni rad. Znanstveni doktorski studij arheologije obrazuje polaznike za znanstveno-nastavna zvanja na sveučilištima, znanstveno-istraživačka zvanja u institutima, muzejima, znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama, arhivima i srodnim ustanovama. Specifičnost studija jest usmjeravanje znanstvene pozornosti na prostor Jadrana i njegovu povezanost s ostalim mediteranskim i srednjoeuropskim područjima. Završetkom studija doktor znanosti ovladao je metodologijom znanstvenog rada, osposobljen je za samostalan istraživački rad i stekao je vještinu organiziranja koja uključuje terenski rad, izvođenje projekata, pripremanje znanstvenih konferencija itd.

Vodič kroz poslijediplomski studij sadrži informacije o doktorskom studiju „Arheologija istočnog Jadrana“. Svrha mu je olakšati snalaženje na doktorskom studiju te pružiti korisne informacije koje će omogućiti lakše planiranje studija. Informacije u Vodiču ponajviše se zasnivaju na Programu poslijediplomskog studija „Arheologija istočnog Jadrana“ i Pravilniku o poslijediplomskim studijima Sveučilišta u Zadru u kojima se mogu pronaći detaljni podatci o studiju.

II. USTROJSTVO STUDIJA

Puni je naziv studija Poslijediplomski doktorski studij „Arheologija istočnog Jadrana“. On pripada području humanističkih znanosti, polju arheologije, i njime se stječe akademski stupanj doktora humanističkih znanosti iz polja arheologije.

Nositelj je studija Sveučilište u Zadru, a izvođač je studija Odjel za arheologiju. U nastavnom procesu sudjeluju i znanstvenici drugih sveučilišnih odjela iz Zadra, kao i oni Sveučilišta u Puli i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Pri upisu na doktorski studij doktorandu su dostupna dva oblika studiranja: studij u punom radnom vremenu ili studij s dijelom radnog vremena. Doktorandima u punom radnom vremenu omogućava se sudjelovanje na projektima čiji su nositelji nastavnici Studija. Sredstva za financiranje studenata zaposlenih u drugim institucijama ili nezaposlenih osiguravaju se uplatom samih studenata ili iz ostalih izvora, prije svega stipendija. Visinu novčanog iznosa kojim studenti participiraju u financiranju dokorskog studija određuje Vijeće poslijediplomskog studija prije početka upisne godine.

III. PROGRAM DOKTORSKOG STUDIJA

Program poslijediplomskog doktorskog studija „Arheologija istočnog Jadrana“ izvodi se prema izmjenama nastavnog programa koji je Senat Sveučilišta u Zadru prihvatio na 4. sjednici u ak. god. 2006./2007.¹

Doktorski studij čine tri temeljne grane arheologije: prapovijest, antika i srednji vijek, a studira se jedno od sljedećih usmjerenja: *Prapovijesna arheologija*, *Antička arheologija*, *Srednjovjekovna i novovjekovna arheologija*.

Studij traje tri akademske godine (6 semestara), odnosno tri kalendarske godine. Od I. do IV. semestra on sadrži nastavu i istraživanja, a u V. i VI. semestru uključuje istraživački i mentorski rad te konzultacije radi izrade doktorskog rada.

Nakon trogodišnjeg studijskog dijela kandidat tijekom iduće dvije godine samostalno dovršava disertaciju. Najkasnije tri godine nakon što je ispunio sve obveze u prethodne tri studijske godine mora predati radnju na ocjenjivanje. Doktorski studij u cjelini, do predaje disertacije na ocjenjivanje u postupku obrane, može trajati najviše šest godina za doktorande koji studiraju u punom radnom vremenu, odnosno osam godina za doktorande koji studiraju u dijelu radnog vremena.

Program studija utemeljen je na znanstveno-istraživačkim projektima nastavnika, pa studenti u njima kolaboriraju kroz kabinetski rad i putem terenskih iskapanja koja su posebnost arheologije. Putem izvannastavnih aktivnosti, osobito terenskih istraživanja, studijskom procesu pridonose stručnjaci iz muzeja, zavoda za zaštitu spomenika kulture, konzervatorskih radionica i arheoloških istraživačkih centara. Terenski rad provodit će se na svim arheološkim lokalitetima na kojima istraživanjima rukovode nastavnici.

IV. UVJETI I KRITERIJI UPISA

Na doktorski studij mogu se upisati kandidati koji su prethodno diplomirali na studijima predbolonjskog ili bolonjskog procesa. Uvjeti upisa ovise o tome koji su akademski stupanj postigli (predbolonjski diplomski ili magistarski studij, odnosno bolonjski diplomski studij).

a) Za osobe koje su prethodno završile bolonjski diplomski studij arheologije ili neki srodni studij na visokoškolskim institucijama te postigle akademski stupanj magistra struke arheologije ili magistra srodnih struka, antropologije, povijesti, povijesti umjetnosti, klasične filologije i drugih polja, kao i za one koje su završile odgovarajuće studije i postigle zvanja na likovnim akademijama prema bolonjskom procesu – uvjet za upis jest završen odgovarajući diplomski studij i postignut akademski stupanj magistra struke ili njemu jednakovrijedni. Za upis u I. semestar potrebno je znanje jednog stranog jezika (uz potvrdu o znanju). Prosjek ocjena na prethodnom studiju treba biti najmanje 3,5.

---

¹ Detaljne informacije o doktorskom studiju možete pronaći na mrežnoj stranici Ureda za poslijediplomske studije (<http://www.unizd.hr/Obrazovanje/Uredizastudije/Uredzaposlijediplomskestudije/tabid/118/language/hr-HR/Default.aspx>), kao i na mrežnim stranicama Odjela za arheologiju (<http://www.unizd.hr/arheologija/Home/tabid/198/Default.aspx>).

b) Za osobe koje su po starim programima (prije reforme sukladne bolonjskom procesu) završile diplomski studij arheologije ili neki srodni studij na visokoškolskim institucijama te postigle akademski stupanj diplomiranog arheologa (profesora arheologije) ili diplomiranog (profesora) antropologa, povjesničara, povjesničara umjetnosti, klasičnog filologa ili neki srodni akademski stupanj, kao i za one koje su završile odgovarajuće studije i zvanja postigle na likovnim akademijama prema predbolonjskim programima, uvjet za upis jest završen odgovarajući diplomski studij i postignut akademski stupanj diplomiranog (profesora) arheologije, srodnih struka ili njima jednakovrijedni stupanj likovnih akademija. Za upis u I. semestar potrebno je znanje jednog stranog jezika (uz potvrdu o znanju). Prosjek ocjena na prethodnom studiju mora biti najmanje 3,5.

c) Za osobe koje su po starim programima (prije bolonjske reforme) završile poslijediplomski magistarski studij arheologije ili neki srodni studij na visokoškolskim institucijama i postigle akademski stupanj magistra znanosti iz polja arheologije ili srodnih polja, antropologije, povijesti, povijesti umjetnosti, klasične filologije, kao i za one koje su završile odgovarajuće predbolonjske poslijediplomske studije i zvanja postigle na likovnim akademijama, ne traže se dodatni uvjeti osim stečenog akademskog stupnja.

d) Iznimno, osobama koje su ostvarile znanstvena dostignuća (koje su u međunarodno priznatim časopisima objavile najmanje tri rada tematski povezana s programom studijskog usmjerenja potencijalnog studenta, uz to boravile najmanje jedan semestar na domaćoj ili inozemnoj sveučilišnoj ili znanstvenoj instituciji i aktivno sudjelovale, s priopćenjima, na najmanje dva znanstvena skupa s međunarodnom recenzijom), koja su ekvivalent za 120 ECTS bodova iz popisa izvannastavnih aktivnosti ovog Studija, Vijeće poslijediplomskih studija može omogućiti upis na doktorski studij bez drugih uvjeta, i to na treću godinu studija.

Kandidati podliježu razredbenom postupku bez obzira na prethodno stečeni akademski stupanj i ispunjavanje potrebnih uvjeta. Postupak se izvodi u obliku razgovora s voditeljem studija i voditeljima odgovarajućih usmjerenja, koji predlažu Vijeću studija hoće li kandidat biti primljen na studij ili ne. Konačni odabir kandidata iz liste pristupnika za upis na doktorski studij u punom radnom vremenu i dijelu radnog vremena vrši Vijeće poslijediplomskog studija. Nakon upisa polaznik odabire jedno od tri usmjerenja studija.

V. IZVEDBENI PLAN DOKTORSKOG STUDIJA

Polaznici doktorskog studija tijekom svakog od četiri nastavna semestra upisuju po četiri izborna kolegija unutar izabranog usmjerenja (*Prapovijesna arheologija, Antička arheologija, Srednjovjekovna i novovjekovna arheologija*). Odabir se vrši u dogovoru s voditeljem usmjerenja. Da bi odabir bio sukladan temi doktorskog rada, koja je do upisa u 2. godinu studija već predložena, tijekom trećeg i četvrtog semestra svaki student obavezno upisuje jedan od ta četiri kolegija, i to onaj koji drži njegov mentor. Iz tog obaveznog kolegija student tijekom trećeg semestra piše, a u četvrtom semestru i prezentira specijalističku seminarsku radnju vezanu uz njegov doktorat. Tijekom V. i VI. semestra student ne upisuje pojedine kolegije, već radi s mentorom i piše doktorsku radnju.

Studij je usklađen s ECTS bodovnim sustavom. Tijekom svakog semestra studenti trebaju skupiti 30 ECTS bodova, tijekom svake školske godine 60 bodova. Tijekom tri godine studija student mora prikupiti ukupno 180 bodova, od čega tijekom prve dvije godine ukupno 34 boda donose pohađanje nastave, izrada i prezentiranje seminarskog rada, a 86 bodova razne izvannastavne aktivnosti, prvenstveno istraživački rad. Ispiti nisu predviđeni. Tijekom treće godine postiže se 60 bodova na izradi disertacije. Popis kolegija i aktivnosti s okvirnim naznačenim bodovnim vrijednostima mogu se naći u Programu poslijediplomskog studija.

VI. NASTAVNI PROCES

Nastava počinje načelno početkom akademske godine, a ustrojava se i izvodi po semestrima. Izvodi se temeljem Programa poslijediplomskog studija u obliku predavanja, konzultacija te drugih oblika nastave utvrđenih Programom. Nastavni program oblikuje se za svakog studenta iz fonda raspoloživih izbornih predmeta, a pojedini kolegiji i predmeti unutar nastavnog programa oblikovani su tako da se na kraju postigne željeno usmjeravanje prema potrebama doktorskog rada i upoznavanje s metodologijom znanstvenog rada. Naglasak na predavanjima bit će na arheološkoj građi s južnoeuropskih prostora u kontekstu ostalih povijesnih i kulturoloških zbivanja na Sredozemlju.

Nastava u bilo kojem obliku ne smije prelaziti 30 posto ukupnog opterećenja predviđenog Programom studija. Izvodi se na hrvatskom jeziku, ali po potrebi može i na stranom jeziku. Student je obavezan pohađati sve oblike nastave.

Nastava će se izvoditi u učionici namijenjenoj izvođenju nastave na poslijediplomskim studijima u Rektoratu Sveučilišta i u postojećim prostorijama Odjela za arheologiju. Sveučilište u Zadru ima središnju knjižnicu i priručnu biblioteku Odjela za arheologiju. Obje stoje na raspolaganju studentima. Konzultacije će se održavati u uredima nastavnika, a moguće je da će se dio aktivnosti odvijati u muzejskim zbirkama. Terenski dio studija izvodit će se na lokalitetima na kojima profesori doktorskog studija rade niz godina u okviru vlastitih znanstvenih projekata. Uz dopuštenje Vijeća studija, studenti mogu sudjelovati i na arheološkim istraživanjima koje vode drugi eminentni znanstvenici. Nastavno opterećenje vidljivo je iz reda predavanja Programa poslijediplomskog studija „Arheologija istočnog Jadrana“, a u znatnoj je mjeri uvjetovano studentskim odabirom pojedinih izbornih predmeta. Kolegiji će se mijenjati unutar predmeta tako da se predaje raznovrsna građa, a sve u cilju što bolje obaviještenosti polaznika, njihova približavanja najnovijim znanstvenim istraživanjima i prilagođenosti temama disertacija. Nastava se odvija tijekom cijelog semestra, pretežito u vidu individualne nastave kroz konzultacije. Zbog studenata upisanih u dijelu radnog vremena održavat će se i koncentrirana nastava, unutar jednog tjedna tijekom svakog semestra.

Izvannastavne aktivnosti pretežu u sustavu bodovanja doktorskog studija (čine oko 70 % ECTS bodova koji se prikupljaju u prve dvije godine) jer su istraživanja temelj za pisanje kvalitetne disertacije i stoga što istovremeno potiču studentsku samostalnost i koheziju sa znanstvenom zajednicom. Prakticirajući ih, studenti umnogome stječu i vještine koje im mogu pomoći u njihovu kasnijem znanstvenom radu. Aktivnosti koje će se poticati i koje se boduju sukladno Programu jesu: vodstvo ili sudjelovanje u znanstvenom projektu, terenska

arheološka istraživanja, objavljivanje radova u stručnim i znanstvenim časopisima, praktičan rad u znanstvenoj ustanovi, priopćenja na znanstvenim skupovima, sudjelovanje u visokoškolskoj nastavi, usavršavanje stranih jezika, pomoć pri organizaciji znanstvenih skupova i arheoloških izložbi, kao i druge slične aktivnosti.

Prava i obveze

Tijekom doktorskog studija doktorandi imaju određena prava, ali i obveze. Prava studenata obuhvaćaju dodjelu mentora i komentora, sudjelovanje u stručnom i znanstvenom radu, pravo na izjašnjavanje o kvaliteti provođenja studija kroz ankete koje redovito provodi Ured za osiguravanje kvalitete, kao i pravo na pritužbe u slučaju povrede prava propisanih općim aktima Sveučilišta u Zadru.

Obveze doktoranda podrazumijevaju redovite konzultacije s mentorom, izvršavanje svih obveza predviđenih programom studija prije upućivanja doktorskog rada na postupak ocjenjivanja, kao i objavljivanje najmanje jednog recenziranog znanstvenog rada, tematski vezanog za doktorsko istraživanje, prije obrane doktorskog rada.

Mentor je obavezan voditi doktoranda tijekom izrade doktorskog rada, pratiti kvalitetu doktorandova rada, poticati objavljivanje njegovih radova te omogućiti sudjelovanje na znanstvenim skupovima i u znanstvenim projektima. Mentor studenta upućuje u literaturu i u primjenu odgovarajućih znanstveno-istraživačkih metoda vezanih za znanstveno područje istraživanja te pomaže studentu u izboru i preciznu definiranju područja istraživanja. Ako postoji više mentora ili su studentu dodijeljeni komentori, svaki od njih preuzima odgovornost za unaprijed određeni dio istraživanja i postupka izrade doktorskog rada.

VII. PRAVO UPISA DOKTORANDA NA VIŠU GODINU STUDIJA

Vrjednovanje napretka doktoranada i mogućnost njihova progressa na studiju usko su povezani uz nastavni proces i zadovoljavanje osnovnog uvjeta od minimalno sakupljenih 30 ECTS bodova po semestru. Eventualno postojeći manjak, osim u iznimnim slučajevima, moguće je nadoknaditi isključivo unutar iste godine studija.

- Tijekom prve godine studija (I. i II. semestar) osnovni se uvjet manjim dijelom stječe nastavnim (8 ECTS bodova), a većim dijelom izvannastavnim aktivnostima (minimalno 22 ECTS boda), o čijim bodovnim vrijednostima tijekom čitavog studija odlučuje Vijeće studija i voditelj usmjerenja. Tijekom I. semestra kandidat odabire mentora, s kojim tijekom II. semestra predlaže temu (naslov) disertacije.
- Upis u III. semestar uvjetovan je potvrdom o poznavanju drugog stranog jezika. Osim nastave (8 ECTS bodova) i izvannastavnih aktivnosti koje sada moraju iznositi minimalno 21 ECTS bod, doktorand 1 ECTS bod stječe izradom specijalističke seminarske radnje pisane iz predmeta koji drži mentor. Tijekom III. semestra doktorand je dužan napisati i javno, pred povjerenstvom, izložiti obrazloženje (sinopsis) radnje, kada se oblikuje konačan naslov radnje i kandidatu predlaže mentor za izradu disertacije.

- Obveze tijekom IV. semestra sadrže nastavu (8 ECTS bodova), izvannastavne aktivnosti (minimalno 21 ECTS bod) te izlaganje u prethodnom semestru napisane specijalističke radnje (1 ECTS bod).

Do upisa u 3. godinu studija sve navedeno mora biti potvrđeno od nadležnih tijela Studija i Sveučilišta. Kroz 3. godinu (V. i VI. semestar) doktorand 30 ECTS bodova stječe isključivo radom na doktorskoj disertaciji i konzultacijama s mentorom čija je pisana potvrda jedini jamac uspješnosti napretka doktoranda, ali koji isto pisanim izvješćem može i osporiti.

Uvjeti za predaju doktorskog rada i način završetka studija

Kandidat je dovršio trogodišnji studij ako je:

- prikupio 180 ECTS bodova
- ispunio sve obveze
- ako su tijela Sveučilišta prihvatila temu, naslov i sinopsis disertacije.

Najkasnije dvije godine nakon dovršetka doktorskog studija kandidat je dužan predati napisanu radnju na postupak ocjenjivanja.

Detalji o napretku na pojedinim nivoima studija, kao i razlozi ukidanja prava studiranja, propisani su Pravilnikom i Programom studija, a za sve nastale izvanredne situacije kandidati se mogu obratiti molbom o kojoj će se očitovati Vijeće studija.

VIII. DOKTORSKI RAD

Doktorski je rad samostalan i originalan znanstveni rad podložan javnoj znanstvenoj procjeni. Svrha mu je pokazati da je student ovladao suvremenim znanstvenim metodama te da je osposobljen za samostalni znanstveno-istraživački rad. U pravilu se doktorski rad piše na hrvatskom jeziku, ali u posebnim okolnostima, na traženje pristupnika i dozvolu Vijeća poslijediplomskog studija, on može biti na jednom od svjetskih jezika. Izrada i opremanje doktorskih radova propisani su Uputom za izradu i opremanje doktorskih i specijalističkih radova na Sveučilištu u Zadru.

Postupak prijave doktorskog rada započinje već na 1. godini studija, kada doktorand predlaže temu rada te s mentorom dogovara uvjete rada i istraživanja. Prijava se podnosi na obrascu propisanom Pravilnikom o poslijediplomskim studijima, a prijavljenu temu Senat mora potvrditi najkasnije tijekom 4. semestra, a ista se, u organizaciji Vijeća poslijediplomskog studija, brani najkasnije do kraja 2. akademske godine. Nakon odobrenja teme i sinopsisa doktorand može pristupiti izradi doktorskog rada.

Doktorski rad mora se predati najkasnije 24 mjeseca po završetku zadnjeg, VI. semestra, a samo se u iznimnim slučajevima taj rok može produžiti najviše 12 mjeseci. Prije upućivanja rada u postupak ocjenjivanja Ured za poslijediplomske studije utvrđuje i pismeno potvrđuje uredno izvršenje svih obveza kandidata. Zahtjev za ocjenu doktorskog rada podnosi kandidat na obrascu propisanom Pravilnikom, a Stručno povjerenstvo za ocjenu doktorskog rada dužno je u roku od tri mjeseca od preuzimanja rada predati izdvojene pisane izvještaje s ocjenom doktorskog rada.

Obrana je doktorske radnje javna, a postupak obrane utvrđen je protokolom i Pravilnikom. Kandidat završenim postupkom obrane i pozitivnom ocjenom stječe akademski stupanj doktora znanosti.

IX. UPRAVLJANJE DOKTORSKIM STUDIJEM

Nadležna tijela Poslijediplomskog studija jesu: Vijeće poslijediplomskog studija „Arheologija istočnog Jadrana“ (dalje: Vijeće poslijediplomskog studija), Vijeće poslijediplomskih studija Sveučilišta u Zadru i Senat Sveučilišta u Zadru.

Vijeće poslijediplomskog studija nadležno je za:

- određivanje uvjeta upisa na poslijediplomski studij sukladno postojećim Pravilnikom i Programom poslijediplomskog studija
- uključivanje pristupnika u poslijediplomski studij te odobravanje njihova napredovanja kroz studij i odobravanje nastavka prekinutog studija
- potvrđivanje mentora, predlaganje stručnog povjerenstva za ocjenu i obranu teme doktorskog rada te stručnog povjerenstva za ocjenu i obranu doktorskog rada.

X. EVIDENCIJA I DOKUMENTACIJA DOKTORANADA

Evidenciju i dokumentaciju o studentima poslijediplomskog doktorskog studija, u skladu sa Zakonom i sveučilišnim općim aktima, provodi Ured za poslijediplomske studije. Ona je dužna obavijestiti javnost o naslovima tema završenih doktorskih radova, ustrojiti popis svih završenih studenata i javno oglašavati o svim aktivnostima Vijeća poslijediplomskih studija.

XI. PRAĆENJE KVALITETE DOKTORSKOG STUDIJA

Praćenje kvalitete studija obuhvaća praćenje kvalitete izvođenja nastave, i to za svaki predmet, te kvalitete izvođenja cijelog studijskog programa. Navedeno provode Ured za osiguravanje kvalitete, Povjerenstvo za unaprjeđivanje kvalitete i ECTS koordinatori na odjelima.

U procesu praćenja i unaprjeđivanja kvalitete na doktorskim studijima provodi se istraživanje i anketiranje studenata i nastavnika o izvođenju nastave, nastavnim sadržajima, literaturi, uvođenju novih pristupa i oblika izvođenja nastave, komunikaciji s nastavnicima, informiranosti studenta o studijskom programu, utjecaju studenta na sadržaj studijskih programa, izvođenju nastave te radnom opterećenju studenta izraženom u ECTS bodovima.

U svrhu praćenja uspješnosti, kao i za rješavanje svih problema u vezi s poslijediplomskim studijem, formira se Vijeće poslijediplomskog studija koje raspravlja o nastavi, kvaliteti izvođenja, istraživanjima, napredovanju studenata, kadrovskim problemima,

nabavi opreme, a zaduženo je i za osiguravanje literature, studijskih materijala i opreme te istraživačkih poligona. Voditelji pojedinih usmjerenja odgovorni su za uspješnu provedbu nastave. Svi sudionici u procesu studiranja (nastavnici i studenti) svojim sugestijama voditelju studija mogu potaknuti kvalitativne promjene.

Vijeće poslijediplomskog studija periodično obavlja samoanalizu na temelju godišnjih izvještaja mentora i doktoranada. Kriterij samoanalize obuhvaća znanstvenu produkciju nastavnika i doktoranada, nastavu, relevantnost i kvalitetu doktorskih radova, statističke pokazatelje trajanja studiranja, statističke pokazatelje godišnjeg broja novih doktora u odnosu na broj upisanih doktoranada te ostvarenu međunarodnu suradnju.